

Mindenki haza!

Új filmek

1943 szeptemberében ez volt a jelszó Itáliaszerte: „Tutti a casa!” Mindenki haza! A Badoglio-féle államcsíny után az ország útjait ellepték a fegyverszűnet hírére felbomlott olasz hadsereg katonái, akik kincstári autón, lopott biciklin, tehénvontatta szénásszekéren indultak el, hogy a háborúban szerzett lelki és testi sebeit végre otthon gyógyíthassák. Csak Innocenzi hadnagy próbálja meg pattogó parancsszavakkal, látványos vezénnyel megengedni a rábizott egységet.

Híába! Előbb csapatának egyik fele lép meg egy eldobzott teherautón, majd lassacskán a többiek is elszelleznek. Innocenzi hadnagy úr, a parancsadásra született katona végül egyedül marad. Nem tart vele más, csak a folyton szidott Fornaciari tizedes meg egy gyomorbeteg, s mindenféleképp szerencsétlen kis közlegény.

Az ő robbanás-zenével kísért útjukat láthatja a néző, amíg a végül „casa”, azaz Nápolyba jutnak.

Ez az út külső jegyeiben megidézve is csupa izgalom, csupa vérfagyasztó vidámság, de az az út, amelyet Innocenzi hadnagy úr önmaga emberségének átalakulása során jár meg, legálább ennyi belső izalmat

— mondjuk inkább így — igazi emberi élményt ébreszt. Ez a megrendítő változás a témája tulajdonképpen Luigi Comencini filmjének, de ezt a történelmi parancsra bekövetkező ember-alkulást úgy látta, hogy közben torkot szorító hitelességgel jelenik meg az egész háborús Olaszország minden kincs, szenvedése.

Alighanem az Innocenzi hadnagyot alakító Alberto Sordit is azért választotta Comencini filmje főszereplőjéül, mert ő — ezt már a korábban látott filmjeiben is tapasztalhattuk — szinte mindenki másnál nagyobb elhithető erővel, szó szerint értve bravúrosan képes összefogni egy ilyen nagy szélsőségek között mozgó jellemet.

A film utolsó kockái a németekkel szembeszálló, puskákkal, kézigranátókkal ágyúkra, tankokra támadó hős nápolyi népet mutatják. Ezek a képek már ismerősek, kitörülhetetlenül az emlékezetünkbe véste az itt történeteket egy hasonlóan kitűnő olasz film, Nanni Loy alkotása, a Nápoly négy napja.

Mindkét film méltán sorolható az igazi élményt adó, a valóban felemelő alkotások közé.

A. L.

A szisztéma

Konzervatív lázadó legjobb pillanataiban az angol Winner filmje, *A szisztéma*. Szolid hulligánjai mivel is töltöttek életüket a kis tengerparti furdóvároskában? Várják a nyarat, a szezon, amikor megjönnek a „pókok”, a nyaralók. A pókoknak vannak leányai, akik ugyancsak sokat várnak a szezonról. Mindenekelőtt szerelmet — jutányosan. Olyan szerelmet, amely kellemes teszi a szezon, aztán nyomtalanul eltűnik. Szolid galelink tehát ezzel szolgál. Főhősünk a rendíthetetlen, a tengerpart Don Juanja, a leányok álma, kinek szobáját fotofotoféák özőne díszíti, még életében soha nem volt szerelmes. És most...

Hát igen. Megjön Ő. Buickkal. Hősünk szájában megkeseredik a cinikus szleng és a házasság lehetőségeiről beszél feltételes módban, s ugyancsak feltételes módban tudtára adják az

elutasítást. Hogy el ne érzékenyedjünk! De igenis érzékenyedünk, sőt a film, azaz a szezon végére Don Juanunk is érzékenyedik, kitörő könnyeit azonban egy lovagiasan a leánynak adott pofonnal palástolva urá lesz magán. Szóval szentimentalizmus. Ezenkívül robozás divatjamult autón. Nagy higrig lépcsőn és tengerparton. Fáklyásmenet, szellemeskedés, nők. Mi kell még? A köztél kész, enyhén szeszes, íze a citromra emlékeztet — azaz limonádés.

Hanem előtte Bach Máté passiójára építve láthatunk egy félelmetes és nagy művészettel készült magyar dokumentumfilmet. A biblia szavai, Bach borzongatóan magyszerű zenéje életre kelnek — egymás mellé rakott fényképekből. A nációk néprírtását mutatják hitelesen, az emlékezetből kitörülhetetlenül. Mindenkinél látni kell!

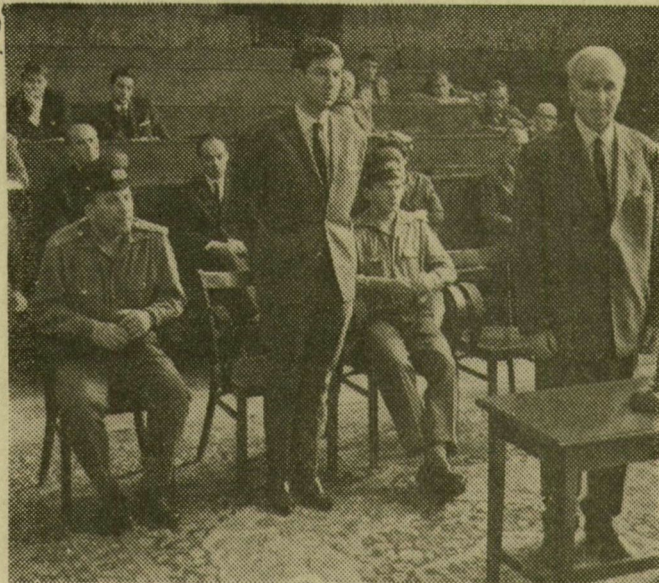
N. F.

Tanúkihallgatások a kémperben

A budapesti katonai bíróságon tanúkihallgatásokkal folytatódott csütörtökön az Egedy-Asbóth kémper tárgyalása. Többek között valamást tettek olyan személyek, akik munkahelyéről, társaságából ismerték Egedy Lehel, vagy kapcsolatban álltak Egedy Elemérral és családjával. Többen szóltak arról, hogy Egedy Lehel italozó, szórakozó, léha életmódot folytatott. Egy ifjúkori játszótársra, akivel egy épületben — Egedy Elemér bérházában — lakott, elmondta, hogy Egedy Lehel bolondnak tartotta őt, mert részt vett az úttörőmozgalomban, s a későbbi diákevek során is többször volt vele vitái politikai természetű kérdésekről.

Több tanúvallomás foglalkozott Taby Árpád személyével is. Az egyik tanú elmondta, hogy Tabyt felkereste Bécsben, hogy Egedy Elemér megbízásából hazai étel- és italfeleségeket, valamint ruhaneműt tartalmazó csomagot adjon át neki. Ellenszenvessnek találta fellépését, kérdéseit, ahogyan Magyarországról érdeklődött, s hazatérése után szemrehányást tett Egedy Elemérnek, amiért megbízásából ilyen emberrel kellett találkoznia. Hasonlóképpen nyilatkozott Tabyról egy másik tanú, egy 64 éves gyári osztályvezető, aki egy alkalommal Bécsben együtt ebédelt Egedy Elemérral és feleségével, s a vendéglőben ott volt Taby is: hangosan viselkedett, antiszemita kijelentéseket tett. Vallomást tett egy asszony, Taby egyik rokona is. Véleménye szerint rokonát politikai pályáján, szélsőjobboldali tevékenységében a meggyőződés mellett az anyagi érdek is vezette.

A bíróság több szakértőt is meghallgatott. Két igazságügyi katonai szakértő az Egedy Lehel és Asbóth László kémjelentéseiben külföldre juttatott közlésekkel kapcsolatban terjesztett elő szakvéleményt. Megállapították: a két vádlott által szolgáltatott adatok államtitokt képeznek. A rádiószakértő arról a két lefoglalást rádiókészületről nyilatkozott szakvéleményében, amelyet a kémutasítások vételére használt Egedy Lehel, illetve Asbóth László. Megállapította: az Egedy Lehel által használt különleges berendezésű táskarádió kiválóan alkalmas volt a kémutasítások vételére. Asbóth készüléke pedig megfelelő vételi lehetőséget biztosított.

A képen: dr. Egedy Lehel elsőrendű és dr. Egedy Elemér másodrendű vádlottakat szembesítik

A délutáni tárgyalásra több családtagok idéztek meg tanúként a bíróság. Egedy Elemér és Asbóth László felesége a törvényben biztosított mentességi joguknál fogva nem kívántak vallomást tenni. Asbóth László fia viszont vallomást tett a bíróság előtt. Ő vetette át azt a gépkocsit, amelyet apjának ajándékozott csendőr ezredes bátyja a

kémtevékenységért kapott pénzből. Kiderült a vallomást, hogy a gépkocsit átadta, s Kovács Sándor néven bemutatkozó személy azonos Joe-val akivel Asbóth László a korábbi években megismerkedett. A bíróság további tanúkat hallgatott ki a deviza-bűncselekményekkel kapcsolatban, majd a tárgyalást péntekre elnapolta. (MTI)

BEMUTATJUK

az ünnepi könyvhét főszereplőit

Megnyitó ünnepség szombat délután a Klauzál téren

Szombaton délután 3 órakor a Klauzál téri ünnepélyes megnyitással indul az idei könyvhét. Ha esetleg esik az eső, ezt az ünnepséget a Somogyi Könyvtárban tartják. Másnap, vasárnap délelőtt 10 órakor a Somogyi Könyvtár olvasótermében irodalmi matinét rendeznek Váci Mihály, Komlós János és Bárdos Pál részvételével. Hétfőn, 30-án este 6 órakor az ifjúsági könyvtárban Thury Zsuzsa, csütörtökön, június 2-án este 6 órakor a Mihályteleki művelődési otthonban pedig Oravec Paula és Simai Mihály találkozik olvasóival.

Az alábbiakban bemutatjuk a könyvhéten szereplő írókat.

VÁCI MIHÁLY

A mai magyar líra kiemelkedő képviselője, költő, műfordító és publicista. Pe-

dagógusként kezdte pályafutását, tanyai tanító, majd kollégiumvezető volt. Első verseit az *Új Hang* közölte 1955-ben, s ebben az évben jelent meg első verseskötete is, az *Eresztelje* is. Költészetét a népi realista formai hagyományokból táplálkozik, mely a falu hangját úgy kívánja újjíteremteni, hogy alkalmas legyen a modern városi élet problémáinak kifejezésére is. Líráját pártos közéletiség és politikai átlásfoglalás jellemzi. 1963-ban Szabolcs-Szatmár megye országgyűlési képviselője lett. Irodalmi munkásságának elismeréseképpen a József Attila-díj mellett Kossuth-díjat is kapott.

KOMLÓS JÁNOS

A Minden kezdet nehéz című filmjével legutóbb Szegeden is szerepelt író. Az *érem harmadik oldala* című népszerű tv-műsorban szinte mindenki ismeri. Jelenleg a Népszabadság szerkesztő bizottságának tagja, kritikus és műfordító is. Széles körű irodalmi tevékenységet folytat. 1960-ban *Elárult ország* címmel történelmi riportot, ugyanebben az évben Alexej Tolsztojról tanulmányt írt. Szatirikus karcolatai 1962-ben *Többet ésszel, mint anélkül* címmel jelentek meg.

THURY ZSUZSA

Az ifjúsági könyvtár klubhelyiségében találkozik legelkessebb olvasóival, a fiatalokkal. Családjában szinte mindenfelől hagyomány az írásművészet: apja Thury Zoltán, a neves író, a néhány éve elhunyt Sándor Kálmán volt a férje. Az

Óriás a varsában

— Negyven éve úszkálók a víz tetején, de még hallal ennyit nem bírkóztam, mint most a Maros apátfalvi szakaszán — mondja Borbély András, a 63 éves apátfalvi halász. Nem kerülte el varsáját a szerencse, hiszen 77 és fél kilós harcra akadott bele. Sokan kérdezték, sok embernek mesélte el a nagy fogás hízeles történetét.

— Jártam a vizet, arra lettem figyelmes, hogy ugyancsak mozog az egyik varsa. No mondom, nagy vadra akadtam. Láttam ám, hogy majd szétveti a varsát. Gyorsan körülkötöttem, a pofájába belevágtam egy horgot, s aztán kikötöttem, nehogy elszaladjon. S máris futottam Suhajda Bálint tanujába segítségért. Vele, meg fiával, Imrével emeltük nagy keservesen a ladikba.

Három évvel ezelőtt fogtak a Marosban 70 kilónál súlyosabb halat. Borbély András öreghalásznak ez volt élete legnagyobb fogása. A Kossuth Halászati Szövetkezetben 1300 forint előleget kapott a zsákmányra.

N. P.

ORAVECZ PAULA

Első kisebb lélegzetű írása érdekes módon álneven jelent meg egy Sao Paulo-i magyar nyelvű munkalapon. Flatal éveit ugyanis Braziliában töltötte. Hazatérése után 1943-ban nagy figyelmet keltett első regényével, a *Facipóval*, s elbeszéléseiben, regényeiben azóta is nagy mesélő kedve, ízes humorral ad hiteles korábrázolást. Munkásságáért József Attila-díjat kapott.

BÁRDOS PÁL

Szegedi író, a József Attila Tudományegyetem magyar irodalomtörténeti tanársegéde. Eddig három műve jelent meg: a *Nyolc lány meg a sárkány* — novelláskötet, egy kisregény az 1956-os ellenforradalomról *Zürzavar* címmel, valamint legutóbb egy kisregényt és elbeszéléseket tartalmazó *Estétől reggelig* kötetet. A Tiszatáj az idén négy részben, folytatásokban közölte *Országúton* című regényét, mely könyv alakban is megjelenik.

SIMAI MIHÁLY

Kétkötetes fiatal szegedi költő, „polgári foglalkozása” szerint lapunk munkatársa. Különösen az utóbbi verseskötetével, a *Látás és látomás*-sal keltett figyelmet, melyben napjaink aktuális vonatkozású társadalmi és politikai eseményei is jelentős helyet kapnak.

Látogatás Szeged tudományos intézeteiben

A Tudományos Ismeretterjesztő Társulat Csongrád megyei szervezete és a Hazafias Népfőnt Szeged városi szervezete látogatás Szeged tudományos intézeteiben címmel bemutatókat rendez.

A Móra Ferenc Múzeum érdekeségeit dr. Bálint Alajos megyei múzeumigazgató mutatja be május 27-én és 28-án. Május 30-án és június 3-án az Orvostudományi Egyetem Bonc-, Szövet- és Fejlődéstan Intézetébe kalandozol dr. Gellért Albert egyetemi tanár, a JATE kibernetikai laboratóriumát dr. Kalmár László egyetemi tanár

mutatja be az érdeklődőknek június 7-én és 10-én. Dr. Kovács Kálmán egyetemi tanár a JATE Szervezkémiai Intézetét mutatja be június 13-án és 17-én. A JATE Ásvány- és Kőzettani Intézetét dr. Koch Sándor egyetemi tanár vezetésével ismerhetik meg a látogatók június 20-án és 25-én. A Tanárképző Főiskola Állattani Intézetének múzeumát dr. Megyeri János főiskolai tanár ismerteti június 27-én és 28-án.

A bemutatók délután 5 órakor kezdődnek. Gyülekezés a megjelölt napokon fél 5 órakor a TIT Kárász utca 11. szám alatti klubjában.

Olvasóink írják.

Az eső diktálta...

Egy este a budapesti gyorsvonat érkezését vártam, közben megereedt az eső. Az érkezők között volt egy budapesti iskola mintegy 40 tagú, túlnyomórészt lányokból álló csoportja is. A villamosban elmondták, hogy a dorozsmai széksősfürdői épületben kaptak szállást, s oda igyekeznek. Az I-es kórház előtti megállóban leszálltak, s átvezeltem őket a szakadó esőben a rókusai templom előtti villamosmegállóhoz, a dorozsmai villamos végállomásához.

A sáros és vizes téren összebújva már egy 8–10 főnyi csoport várakozott. Az eső zuhogott, de villamos nem jött. Az emberek nem tudtak sehová se beállni. Szükséges lenne ide hasonló várótermet építeni, mint amilyen a Dugonics téren is van.

Benke Gedeon

Fél üveg szóda

A szifonokhoz gyakran nincs páron, ezért a boltban szódavizet vásároltam. Viszont én is kifogásolom, hogy az üvegből nem jött ki a szódavíz, mert úgy hiszem — a vízbe kevés szénasavat engedtek.

A víz fele benne maradt az üvegből, ezért visszavittem a boltba, ahol a szódát vásároltam. Ott a boltvezető közölte velem, csak akkor sérülhet ki a szódát, ha kevés hiányzik az üvegből. A szikvizzemhez gondoskodjak arról, a szódavíz ki is jöjjön az üvegből, hogy ne bosszantsák a vásárlókat.

PRÁGAI SÁNDOR

A cím az olvasók képzeletében felidézti a Széchenyi téren található, már áprilisban, lombfakadás előtt virágzó nagy, halvány rózsaszínű virágokkal díszlő fákat. Elterjedt az, hogy ezeket a fákat „tulipánfának” hívják, pedig nem azonosak vele. Helyesen liliumfának (Magnólia) kell nevezni őket.

Nem akarom megfosztani a szegedie-

Futok a korona után

Egy időben az SZTK alközpontban tömettem fogat, ezért nemrégiben ismét felkerestem az ottani fogászatot. Háromnegyed órás várakozás után bejutottam, s akkor közölték: csak a Földműves utcai rendelőben foglalkoznak az ügyemmel.

Amikor odamentem éppen nem rendeltek. Fáradtságot nem kímélve, a kiírt időpontban visszatértem, s végre beülhettem az áhított fogorvosi székbe. A doktornő a megfelelő kezelés után meghatározta, hogy mikor jelentkezsem újból. Ekkor azonban már másik doktornő folytatta a félbemaradt munkát. Amikor a következő kezelésre pontosan 4 órakor megjelentem, lelakoltat ajtó fogadott, felirattal; a rendelés öt órakor kezdődik. A következő kezelésre mentem el, s megint lelakoltat ajtóval találtam szemben magamat. Arra gondoltam, hogy bizonyára újból eltörlődött a rendelés ideje, s „türelmesen” várakoztam.

Fél óra múlva azért már idegeskedtem, s az utcán tépdestem egy akáclevél-fürtöt: „jön a doktornő — nem jön a doktornő?”. Nem jött. Ezután sem megy. Ugyanis — csak a belgyógyászaton tudtam meg —: megszűnt a délutáni fogászati rendelés. Mi a teendő? Délelőtt nem érek rá kezelésre járni — az alközpontban pedig semmikor sem fogadnak. A kör bezárult. Vajon most hová menjek, hogy az SZTK-ban félig lecsiszolt fogamra rátegyék a koronát?

D. B.

Lilium- és tulipánfa

állnak nagyok. A szirmok zöldesek pirossal és sárgával tarkítva. A virág alakját tekintve hasonlít a tulipánra, szerkezete azonban sokkal ősbibb állapot rögzeit. A Magnoliaceae családba tartozik, s a kétszikű zárvatermők ősi típusát képviseli, amelynél a termőtáj még sok — csavarvonalban elhelyez-

kedő — termőlevélből áll.

A tulipánfa hazája Észak-Amerika. Európában az 1600-as években terjedt el. Fiatal korában gyors növesű. Nagyon szép díszfa. Különleges levelei ősszel aranyárára színeződnek. Virágzása a növényeket kedvelőkben legálább olyan hatást kelt, mint a liliumfágé. Most virágzik. Erdemes megnézni! Kamarás György